

Obecní volby

Jaroslav Hašek

Evangelium sv. Lukáše, 12. kapitola:
A když od poledne vítr věje, říkáte:
Bude horko; a býváť [tak].

jsou určité věci, události, příhody a zjevení, které člověka neobyčejně osvěží. Jsou určitou složkou lidské radosti. Bez nich by byl lidský život prachmizerně jednotvárný. Lidstvo potřebuje zápasu, aby to v srdci člověka nevypadalo jako na Sahaře. Rovina, pláň, žádná legrace, písek a velbloudi. Proto lidstvo si vymyslelo obecní volby.

Představme si tedy okresní město, kde jdou tyto politické strany:

STRANA SPASITELŮ LIDU
STRANA NÁRODNÍHO POKROKOVÉHO OBZORU
NÁRODNÍ MAXIMALISTI
LIDOVÍ MINIMALISTI
DEMOKRATICKÁ STRANA SVOBODOMYSLNÝCH
SVOBODOMYSLNÁ STRANA POKROKOVÝCH DEMOKRATŮ
SOCIÁLNÍ LIDOVÍ POKROKÁŘI
STRANA REALISTICKÝCH, SOCIÁLNĚ ZALOŽENÝCH AGRÁRNÍKŮ
STRANA VENKOVSKÝCH DEMOKRATŮ
VENCELÍDESOVCI

* Pokud se týče poslední politické strany, byla zplozena v nepříčetném stavu místním občanem Augustinem Vencelídesem a obsahovala ve svém jádru kuželkářskou společnost v hotelu U růže, stolní společnost „Bouli.“

* Pan Augustin Vencelídes patřil původně ke straně spasitelů lidu, kam patří též pan Chaura, který ničemně však zradil jednotu strany tím, že zčistajasna začal prodávat metr širtnku o třicet haléřů laciněji než pan Vencelídes.

* Obyvatelstvo města pamatuje si velice dobře, že se potom počaly objevovat na záchodech hostinců nápisy: „Chaura je zloděj!“

Pan Vencelídes nedal si ani tu práci, aby trochu alespoň změnil svůj rukopis, pro kterouž neopatrnost byl potrestán soudem pro urážku na cti a vyloučen jako trestaný lotr z obecního zastupitelstva a stal se odštěpencem.

U odštěpence není již daleko k založení vlastní strany. To je genesis vencelídesovců.

* Obecní volby byly v tom městě vypsány na základě rezignace starosty, který byl pohlavárem strany národního pokrokového obzoru. Nešťastný muž provozoval demagogii a zašantročil městu parní pluh, který patřil k městskému hospodářství. - Kromě

toho byl obviněn z toho, že v době kontumace opatřil náhubek svému psu na útraty města, zapsav do položky „poštovné.“

* S ním padli nejen ti členové obecního zastupitelstva, kteří byli členy národního pokrokového obzoru, nýbrž i souručenský blok demokratické strany svobodomyšlných, lidových minimalistů, národních maximalistů, jichž členové vzdali se svých mandátů po hrozném obvinění sociálních pokrokářů, že ten blok uspořádal výlet k obecnímu rybníku vyčtyl všechny cejny a sežral i celou násadu pořízenou do obecního rybníka na útraty poplatnictva. To bylo také dokumentováno tím, že se vůdce národních maximalistů udávil narychlo zhltnutým násadovým smaženým kapříkem.

* Koalice se zhroutila. Rezignace padaly jedna za druhou jako jehnědy s topolu. Smrdělo to na všech stranách. A tak se jednoho dne stalo, když se jeden občan z města otázal vrchního v hotelu U koruny, co je to za šilhavého a zrzavého pána, který si dává již třetí porci dršťek, že dostal za odpověď: „Von se nám ten zrzavej a šilhavej zapsal do knihy cizinců jako vládní komisař. Už jsme to voznámili na četnictvo a voni už půjdou po jeho dokumentech.“

* Nikdo však není prorokem ve vlasti. Ráno sám okresní hejtman učinil návštěvu šilhavému a zrzavému pánovi a objevilo se, že tato hříčka přírody je skutečně vládním komisařem. Dokonce bylo zjištěno, že ještě ke všemu pajdá a živí se jenom dršťkami na základě teorie, že dršťky obsahují v sobě pepsin.

* Hříčka přírody jedla tedy dršťky a dívala se z okna hotelu na rozpuštěné obecní zastupitelstvo, konferovala s okresním hejtmanem a každé její druhé slovo bylo: „Já mám pouvoir!“

* Zrůda vypsalala obecní volby. Legitimace, volební aparát, zjišťování příslušnosti, přesné zjištění volebního práva, nejružnější nepříjemnosti, mrtví vstávají z hrobů, aby reklamovali své volební právo do obce.

Kandidátní listiny. Porady politických stran mezi sebou. Facky v měsíční záři, za nocí, kdy měsíc leje své bledé světlo, a když někoho tam škrtí, poněvadž přívrženec strany realistických, sociálně založených agrárníků řekl stran spasitelů lidu, že jim jde o koryto.

Vyměňují se facky mezi sociálními lidovými pokrokáři a lidovými minimalisty.

Za těch tichých nocí národní pokrokový obzorář dostal přes hubu od národního maximalisty, kterého opět zchromil svobodomyšlný pokrokový demokrat někde v koutě za rohem.

* To byla jen jakási předmluva, když se objevily na ulicích úřední plakáty o vypsání nových voleb. - Potom každá strana vydala jakési své prosté vstupní oznámení ke svým příznivcům a nalepila je na rohy; v těchto oznámeních zcela obyčejnými frázemi zdůrazňovala, že znova přikročuje k obecním volbám zdejší obce, že si každý musí uvědomit, že to musí vyhrát.

* Potom se objevil v Hlasech z Nučic, orgánu to svobodomyšlných pokrokových demokratů, článek, kterým vlastně celá ta mela nastala. Článek ten byl namířen proti vůdci sociálních lidových pokrokářů Junesovi pod názvem: „Měřítka mravní otrlosti.“ Začínal se mnohoslibně:

* Jednou z nejbídnějších stran v našem městě je strana sociálních lidových pokrokářů. Dlouho jsme váhali napsati to slovo „z nejbídnějších,“ ale vyloženě nestoudné, pokrytecké, bídácké a nemravné chování jejich vůdce p. Junesa přesvědčilo nás, že s tou masou páně Junesovou nemůže se jednat v rukavičkách. Do naší redakce dostavila se včera krátce před uzávěrkou listu mladá dívka a sdělovala nám s pláčem v očích, že byla vylákána p. Junesem na procházku za město k sv. Vavřinci a svedena Na krásné vyhlídce 156 pod slibem manželství. Dokonce jí p. Junes sliboval (světe, žasni!), že bude paní starostovou. Když pak otec zmíněné dívky žádal ve čtvrtek minulého dne o páté hodině odpolední p. Junesa, aby určil den svatby, byl tímto nemravou sprostě vyhozen ze dveří, při čemž za vykopnutým otcem křičel p. Junes, že ho ani nenapadne se ženit s nějakou courou, jejíž počestnost se zviklá hned na první procházce.

* Tot' tedy je ta celá morálka sociálních lidových pokrokářů. Vlasy vstávají na hlavě, když si pomyslíme, že tato strana měla dva členy v městské radě a tři členy ve finanční komisi, kteří měli přístup k pokladně městského důchodu.

* Dnes se již nedivíme, kam se potom mohlo dojít s městským hospodářstvím, když tato strana na účet poplatnictva prováděla orgi s oklamanými nezkušenými děvčaty někde Na krásné vyhlídce.

Budete, pane Junesi, starostou, ale v kriminále!

* O defraudacích bývalého člena městské rady p. Pipicha přineseme obšírný článek v příštím čísle; rozumí se samo sebou, že p. Pipich je též sociálním lidovým pokrokářem, jakým byl i známý obecní vagabund a falešný hráč v katry kriminálník Knížek, takto koňský handlíř a švagr známého majitele nevěstince Za vodou, který prý bude též kandidovati na jejich program!...

* Tímto článkem Hlasy z Nučic prorazily slavně blokádu a orgán sociálních lidových pokrokářů Obecní zájmy velice svižně odpověděl zvláštním vydáním. Přinesl na první straně tučnými literami prohlášení napadeného pana Junesa, který začíná důstojně:

* V posledním čísle smutně známých Hlasů z Nučic hodil blátem po mých šedinách notorický lhář a alkoholik, pan redaktor Papík. Toto individuum, štítící se poctivé práce, dovolilo si uveřejniti o mně něco tak bizarního, což bych v tom případě, kdyby se nejednalo o obecní volby, považoval prostě za výtvar zpitomělého mozku a pisatele bych prostě dal odvésti do blbince. V daném případě však, kdy počíná se rozvíjati zásadový volební boj mezi určitými volebními stranami, nelze definovati p. Papíka bláznem, ale padouchem největšího kalibru, zlomyslným utrhačem na cti a vyvrhelem. Kdo zná mé šediny, a těch je jistě mnoho, ví velice dobře, že jsem ženat již přes čtyřicet let a nemusím snad opakovati, že má minulost je tak bílá jako má hlava. V městě i v okolí zná mne každé malé dítě, a nyní přijde na sklonku mého života ničemný padouch, trestaný již pro neščíslné přestupky, a bude mně tvrdit do očí, že jsem někoho zprznil na svá stará kolena. To nejde, pánové! Náš volební boj musí míti jistou mravní úroveň a já jménem své strany, sociálních lidových pokrokářů, žádám výkonný výbor strany svobodomyšlných pokrokových demokratů, aby vyloučili okamžitě ze svého středu - řeknu to přímo - toho mizerního pacholka, uličníka a bídáka, nactiutrhačného Papíka. Ze své strany prohlašuji, že jsem již podal na to sprosté individuum žalobu a že v nejbližším porotním období bude náležitě oceněna mravní zchátralost tohoto bídáka.

Josef Junes
břidlice, lepenka a cementové tašky.

* Je již po druhé hodině noční. Nahoře v domě pana Vencelídese se ještě svítí. Tam za stolem sedí ještě pan Vencelídes a píše leták proti všem stranám. Občas zavolá vedle do ložnice na svou manželku: „Tak jak to bylo s tím národním maximalistou? Potřebuji fakta! Ukrad u Hořínků tu láhev s octovou trestí? Že to byl bratranec jejich služby? To nevádí, stalo se to v jejich rodině a dobře. Oni si ti národní maximalisti moc troufají.“

Pan Vencelídes píše dál a za chvíli zní jeho hlas zase vedle do pokoje: „Tak jak to bylo, Márinko, s tím venkovským demokratem?...”

V hotelu U koruny vládní komisař přežvykuje dršťky...

Jedna věc byla typická. Všechny strany na svých plakátech nazývaly své kandidáty známými a osvědčenými pracovníky, jejich volbou poslouží se nejen městu, ale i sobě, když se budou volit do zastupitelstva takové osoby, jímž se jedná o blaho obce a ne o ukájení ctižádosti.

Zkrátka, každý z nich byl anděl, poctivec, který nezná, co je klam a šalba.

* A tu teprve nastala generální zpověď. Letáky vydávané všemi deseti politickými stranami odkrývaly a obnažovaly svědomí protikandidátů. Vycházely pěkné věci najevo, že vlastně vůdcové všech politických stran bez rozdílu tvoří dohromady náramně krásnou společnost, která by se velmi pěkně vyjímalala někde na Pankráci, na Mírově nebo na Borech.

Občané se nesmírně divili, jací vyvrhelové řídili do poslední chvíle osudy města.

* Každá strana posílala druhé straně, totiž jejím předákům, anonymní i výhružné dopisy. Tak národní pokrokoví obzoráři píší leaderovi svobodomyšlných pokrokových demokratů: „Dej pozor, aby se ti výsledek voleb nevrátil do zadnice, abys ji měl zdravou a mohl na ní pak sedět.“

Napadený odpovídá anonymním dopisem vůdci národních pokrokových obzorářů: „Franto, upozorňuju tebe včas, abys odstoupil do zátiší. Takový smilník, keřas a uličník musí býti z veřejnosti odstraněn! - Vzdej se, Franto, nebo tě udám a pak tě zrovna odvezou do Kutné Hory!”

* Demokratická strana svobodomyšlná posílá maximalistům tento anonymní dopis: „Pane Janoto! Doufáme, že po obdržení tohoto dopisu oznámíte předsednictvu své strany svou rezignaci, jinak jeden váš dobrý přítel oznámí veřejnosti, jak to bylo s těmi bramborami pro místní chudinu! S přátelským pozdravem J. M.”

* Vůdce lidových minimalistů dostal anonymní dopis velice stručný: „Zloději! Na voličskou schůzi nechod', jinak se tě zeptám, kam se poděly peníze za prodaný cukr z obecní aprovizace!”

* Vůdce demokratické strany svobodomyšlných je mile překvapen tímto dopisem:

„Velectěný pane! Jsem již dlouholetým vaším straníkem, a proto velice se mne dotýká nečestné jednání člena vaší strany pana Semerka, kterého jste dali na první místo na kandidátní listinu. Ten pán zneužil naprosto nejen Vaší důvěry, ale i Vaší paní manželky. Přistihl jsem Vaši paní choť v lesíku Na Markově in flagranti s panem Semerákem. Divím se, že jste si doma nevšiml, s jak pomačkanými sukňemi vrací se Vaše paní z procházky. Učiníte zajisté velice dobře, když takového straníka veřejně zfacujete. Že vám nelhu, o tom se přesvědčíte nejlépe tím, když se paní choť optáte, proč v tom dolíku Na Markově od 16. května neroste tráva. Přeji Vám plného úspěchu při očišťování Vaší strany a zůstávám Váš starý přívrženec a straník. - Hádejte: Kdo?“

* Manželka vůdce strany spasitelů lidu obdržela rekomandovaný dopis: „Paní Kindlová! Když ráno chodíte do kostela, tak Váš muž vodí si školačky do sklepa, a než jste ho poznala, už měl tu ošklivou nemoc. Řekněte mu, ať radši nekandiduje, nebo že to jeden otec na něho udá. Prozatím nazdar a očekávejte pokračování, vy jedna svíčková bábo!“

* Pan Vencelídes asi současně lítal po pokoji s tímto otevřeným dopisem, který byl doručen nevyplaceně: „Syčáku! Teď syčíš vo hlasy, poněvadž už to máš v krvi, když jsi syčel před léty v Dolních Rakousích, kde jsi seděl pro žebrotu, a pak Tě přihnali postrkem do Nedouchova, ty kluku furiantská! Hleď si kuželek a vo politiku se nestarej. Ty prase. Rozumíš politice jako koza petrželi. Takhle kdekoho vokrásť, Ty keťase!“

* Neminulo to ani vůdce strany venkovských demokratů. Nějaký muž ze strany realistických, sociálně založených agrárníků mu psal: „Pepíčku Pohodnejch! To máš vztek, vid', že v tej pokladničce Ústřední matice školský, kterou jsi před válkou strčil pod havelok U Harculů, bylo jen několik šest'áků? Měls přijít do hospody vo tejden dřív, tenkrát jsme tam měli přes stovku. To by ses byl zas tenkrát vožral, pamatuješ se, žes nám ve válce prodával shnilý brambory? Teď konečně přišel boží soud. Zpakuj si hezky svých pět švestek a vodejdi do ciziny, hledat si štěstí jiný! Jeden, kterej tě moc dobře zná a ty jeho taky!“

* Opakuji ještě jednou, že to byla obrovská, do všech detailů vypracovaná generální zpověď.

Anonymní dopisy počaly se pomalu dostávat na veřejnost, poněvadž každý napadený vydal leták, ve kterém pozastavoval se nad sprostotou, nad tím způsobem volebního boje. V tiskárně měli práce přes hlavu, pracovalo se přes čas a jednou z nejdůležitějších osob byl korektor z tiskárny, kterého kdekdo zastavoval a říkal mu: „Nečeť jste dnes, pane Benke, něco proti mně? Ale neříkejte, že ne, já vám to vidím na očích. To jsme to daleko dopracovali s tím volebním bojem!“

Celé město bylo polepeno plakáty a do očí zoufale bily veliké litery, tvořící velké slovo: „Prohlášení!“

* Nejmírnější 107 prohlášení znělo v ten smysl: „Odmítám s největším rozhořčením tvrzení mých politických nepřátel, že bych v roce 1913 pojistil svou manželku Marii Drtinovou roz. Chaloupkovou na 25 000 korun a že byl bych ji za zjištěnými úmysly utopil při koupání v obecním rybníku dne 19. srpna okolo 7. hod. večerní. Prohlašuji tímto, že jsem nikdy ženat nebyl, nikdy nikoho nepojišťoval a zmíněného dne nalézal se ve vazbě zemského trestního soudu v Praze pro zločin veřejného násilí na policejních strážnících, krátce po mém příjezdu do Prahy ku prohlídce Hradčan. Štěpán Drtina, předtiskování ručních prací.“

* Z čeho vůbec bylo možno obvinít, o tom svědčí jiné zoufalé prohlášení nějakého Kříšty, který se zapřísahá svědky, že nikdy na trati Severozápadní dráhy pražce netrhal a neprodával ve velkém opět eráru a na plzeňské silnici že se nedopouštěl krádeží telegrafního drátu.

Tato různá prohlášení zrodila opět jiná prohlášení, někdy dosti detailně zpracovaná, kterými dřívější prohlášení vyvrácena a doplněna.

* Povšechně měla tato protiprohlášení asi tento obsah: „Divíme se nesmírně, že pan Harcuba byl tak smělý a měl tolik drzosti, že na naše obvinění si ještě troufal vypustit na světlo boží svou Obranu. My mu tedy připomeneme prostě to, že událost, o kterou jde, stala se před osmnácti lety v Čáslavi, kde v té době měl tento podařený ptáček obchod se střížním zbožím, který si zapálil v noci 12. srpna z úterý na středu, když předtím si dal zvýšit pojistné. Týden před požárem nebylo dne, aby v noci byl neodnášel z krámu balíky různého zboží a my mu také přesně připomeneme, že v neděli odtáhl domů kanafas, v pondělí sypkoviny, v úterý damašky, ve středu oxfordy, ve čtvrtek zefíry, v pátek hedvábí, ručníky, kapesníky a utěrky, v sobotu prádlo, v neděli balík vlněných látek na šaty a kus sukna, v pondělí nitě a v noci z úterý na středu že si ty prázdné pulty zapálil. Ano, pane Harcuba, to není jen tak, chtít spatra nazvat nás ve své Obrance nactiutřači, když jsme vás ještě šetřili a nazvali Vás zcela mírným slovem podpalovač. Víme sice předem, že máte hroší kůži a vydáte ještě novou svou Obranu. Uvidíte, jak je voličstvo vyspělé. Voličové musí si uvědomit, že odevzdají-li listinu se jménem Harcuba, volí tím za svého zástupce žháře, který byl by málem vypálil Čáslav.“

* Pan Harcuba má tolik troufalosti, že vydává novou Obranu a dává ji lepit na rohy na návesní tabule: „Konstatuji prostě, že jsem před osmnácti lety skutečně v Čáslavi přebýval, ale neměl jsem žádného obchodu se střížním zbožím, jsa zástupcem továrny korkového zboží v Klášterci na Ohří, takže v mém skladu nemohl se nacházeti žádný kanafas 155 apod. Myslím, že toto úplně stačí, ne snad k mému ospravedlnění, neboť toho nepotřebuji mě zná každý, ale k odsouzení známé strany politických lhářů a ničemů.“

Ovšem že to nestačilo. Vrhli se na něho s ještě větší chutí a již druhý den po ulicích byly nalepeny plakáty:

PŘÍZNÁNÍ P. HARCUBY! POLITICKÁ MRTVOLA SE ZPOVÍDÁ!

U svých politických odpůrců byli jsme sice zvyklí na otrlost, nicméně překvapilo nás cynické doznání p. Harcuby, že skutečně v Čáslavi byl, když si zapálil svůj sklad korkového zboží, k čemuž se připravoval celý týden, odnášeje domů do bezpečného úkrytu balíky zboží. Abychom jeho paměť osvěžili, podáme zde celé veřejnosti chronologický přehled, co a kdy zašantročoval. V neděli třetího srpna (v noci) ze soboty na neděli odtáhl domů korky pro pivovary, výrobce vína, pro láhve minerálních vod, výrobce likérů, pro výčep piva. V pondělí zašantročil zátky pro lékárny a drogerie, v úterý v noci vyvezl slaměné obaly pro všechny druhy lahví, korkové vložky a korkové vývrtky. Ve středu odtáhl celým plovozem korkové podklady pod linoleum, korkové vložky do bot, korkové pasy ke koupání, korkové mřížové podložky do koupelen a lázní a korkové násadky; ve čtvrtek koberce z korku a podlahové korkové podložky bez štěrbin; v pátek korkové pytle, v sobotu odvezl korkové cihly, korkovou moučku a odpadky, v neděli korkovou izolaci pro teplo i zimu a v pondělí třetí

vložky pro stroje. A dvanáctého už shořelo celé skladiště. To jsou fakta, pane Harcubo! Těmito fakty odpovídáme přesvědčivě a klidně na vaše pepické: Stačí to?

* Pan Harcuba, když přečetl toto nové obvinění, dlouho do noci seděl jako odsouzenec před popravou. Před ním ležel na stole půlarch papíru, čistý až na nadpis, který pracně sestavil, nežli začalo svítat:

“OBRANA ČÍSLO 3”

Potom začalo svítat a půlarch byl stále čistý. Panu Harcubovi pletla se již všechna logika a konečně napsal: „Odpovídaje na sprosté útoky, žádám soudnou veřejnost, aby se na mne informovala v továrně na korkové zboží v Klášterci nad Ohří, Blunnersdorf.”

* Tato „Obrana” ocitla se také skutečně na plakátech a veřejnost byla ten den překvapena namalovaným nápisem na vratech radnice: „Bývalý starosta Junes žere kočky,” a touže rukou na chodníku před radnicí: „Volte Vencelídesa!”

Hříčka přírody, vládní komisař, naproti v hotelu dál žvýkal své dršťky...

(III)

* Pisatelé anonymních dopisů byli záhy odhaleni, a poněvadž v každé straně byl aspoň jeden, patřilo to vlastně k bontonu, takže po usvědčení pisatelů jako kdyby si všechny strany řekly a umluvily se, každá z nich vydala prohlášení s touto větou:

„Anonymní dopisy člena naší strany jsou tedy vše, co proti nám mají. Jiného takřka nenašli proti nám ničeho...”

* Obchodní cestující, kteří zavítali toho času do města a přečetli si všechny ty letáky, měli takový dojem, že padli do nějakého loupežnického hnízda, a když šli spát v hotelích, přitahovali ke dveřím skříně a činili vůbec všechna možná bezpečnostní opatření, ráno vstávali nevyspalí a rychle ujížděli z města.

V městě měl být jarmark, ale přijelo velice málo interesantů pod dojmem všech těch obvinění.

„Tam jsou pěkní lidi,” říkalo se v okolí. „Pojedeš tam, a ještě tě tam zaříznu a oberou páni kandidáti.”

(IV)

* Nevím, jak obecní volby dopadnou, ale právě přišel jeden občan a říkal, že ve městě, když šel na nádraží, lepili nové plakáty, že bývalý ředitel městských důchodů je perverzní individuum a udržuje milostný poměr se sekretářem své politické strany...